<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2020-10-2-87-97>

УДК 378.147:364.4:316.46

Бибик Дар'я

**Освітнє середовище «Школи Social лідерства – Student»
як чинник формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників**

Анотація

У статті визначено алгоритм побудови освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» як чинника формування соціального лідерства у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників, який має чітку логіку: представлення місії та візії, що передбачає інформування про Школу, напрями її діяльності, актуальну інформацію для студентів – майбутніх соціальних працівників; анонсів новин та заходів, серед яких – висвітлення подій щодо соціального лідерства, характеристика напрямів та організаційних форм соціального лідерства, фото та аудіо звіт, архів подій, що відбувалися у Школі з означеної тематики.

Визначено відповідно до завдань й схарактеризовано шість послідовних етапів алгоритму побудови освітнього середовища: перший етап – визначення мети діяльності «Школи Social лідерства – Student» у контексті стратегічних пріоритетів щодо врахування об'єктивних світових тенденцій розвитку освіти з соціальної роботи; другий етап – виокремлення провідної ідеї розвитку школи; третій етап – визначення цінностей, ключових напрямів і наукових підходів до організації діяльності Школи; четвертий етап – розроблення напрямів досягнення мети й стратегічних напрямів розвитку Школи; п'ятий етап – визначення масштабу перетворень; шостий етап – формування готовності усіх учасників освітнього процесу Школи до формування соціального лідерства; шостий етап – досягнення та оцінювання результату – якісних змін в системі формування соціального лідерства студентів в освітньому процесі «Школи Social лідерства – Student».

Модель освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» та структура її діяльності визначені згідно з нормативним забезпеченням функціонування Школи, які дозволяють спланувати організацію та проведення тренінгових програм, заходів Школи, зокрема за напрямами формування соціального лідерства; заходів з набуття лідерських навичок, розвитку партнерських зв'язків. Через опанування змістом вибіркового навчальних дисциплін «Основи лідерства», «Соціальне лідерство» в процесі професійної підготовки соціальних працівників забезпечується формування готовності майбутніх соціальних працівників до проактивного функціонування в неформальному середовищі «Школи Social лідерства – Student».

Ключові слова: освітнє середовище закладів вищої освіти, професійна підготовка майбутніх соціальних працівників, соціальне лідерство, соціальна робота, Школа Social лідерства – Student.

Вступ

Загальновідомо, що процеси глобалізації й динамічні суспільно-політичні, економічні та культурні трансформації перших десятиліть XXI століття диктують нагальну й гостру потребу в ґрунтовно освічених та незаангажованих молодих і зрілих людях, здатних інноваційно мислити й діяти в умовах перманентних криз, успішно долати стан безсилості чи розгубленості перед

викликами сьогодення, продукувати інноваційну й оптимістичну картину світу (Карманенко, 2019, с.19). Сучасне суспільство характеризується високим рівнем мінливості та глибиною соціальних трансформацій, що відображається на зміні суспільних цілей і цінностей (Калашнікова, 2010, с.15).

Тому формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників є актуальною проблемою для закладів вищої освіти, оскільки саме у студентські роки відбувається активне формування ціннісних орієнтацій, громадянської позиції, визначення життєвих пріоритетів молодій людині. Свідченням цього є ґрунтовна робота «Student Voice Revolution: The Meaningful Student Involvement Handbook» (Fletcher, 2017), що актуалізує інтерес до нагальних питань студентської молоді та її залученості до партнерських відносин у сфері освіти з метою розуміння значущості навчання та діяльності.

Невід'ємною складовою кожного університету є студентська спільнота, яка має можливість самостійно приймати рішення, нести за них відповідальність, висувати та реалізовувати соціальні ініціативи, розвиваючи власний лідерський потенціал та лідерський потенціал університету. Студентська позиція є інструментом змін, а розвивати її можна за допомогою підходу «слухай, вчися і керуйся»: питай у молодих людей їхні думки та щиро слухай, вчися на тому, що говорять студенти, і використовуй те, що ти дізнаєшся, щоб бути ефективним лідером змін (Russell J. Quaglia, 2015).

З огляду на це, науковий інтерес для нас становить дослідження формування особистості, як соціального лідера в соціальній сфері в освітньому середовищі одного із провідних ЗВО України – Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова. Адже, як зауважує І. Савельчук (2019), «інноваційно орієнтоване середовище закладів вищої освіти як дієва система поєднання та впливу соціально-педагогічних, організаційно-педагогічних умов на взаємодію учасників навчального процесу, відображає взаємозв'язок між реальними можливостями та реалізацією тих ресурсних можливостей професійної підготовки майбутніх соціальних працівників» (с.156).

Мета статті – схарактеризувати освітнє середовище «Школи Social лідерства – Student» як чинника формування соціального лідерства у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження**:

- 1) визначити алгоритм побудови освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» у професійній підготовці соціальних працівників;
- 2) розробити модель функціонування освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» в процесі підготовки соціальних працівників у закладах вищої освіти;
- 3) схарактеризувати етапи функціонування освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» у контексті розв'язання завдань формування соціального лідерства студентів – майбутніх соціальних працівників.

Аналіз попередніх досліджень з проблеми

Дослідження в галузі освітнього середовища зосереджуються на засобах розвитку творчої особистості студента, цілеспрямованій взаємодії усіх учасників освітнього процесу задля розвитку та самореалізації шляхом охоплення різних засобів, способів та умов (Рощина, 2011, с.34).

Безумовно, у контексті сучасних освітніх трансформацій постає проблема створення лідерів нової генерації, що посилює актуальність проблеми формування соціального лідерства, зокрема фахівців соціальної сфери. Об'єктивна суспільна значущість феномену соціального лідерства, на який наголошує І. Гіззатуллін, полягає у визначенні соціальної позиції особистості в громаді або в групі людей, яка здатна управляти та організовувати спільну діяльність відповідно до цільових установок та ціннісних орієнтацій групи (Гіззатуллін, 2015, с.16). Водночас «соціальне лідерство» тільки набуває свого розвитку з своєчасним застосуванням у практиці соціальної сфери. Недостатній рівень теоретичної та практичної дослідженості означеної проблеми спричиняє пошук певних умов формування соціального лідерства у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників, що є неможливим без розвитку лідерських якостей та потенціалу майбутніх соціальних працівників. Саме тому ведуться наукові пошуки українських та зарубіжних вчених стосовно вивчення феномену «соціального лідерства» та впливу чинників та його формування у студентській молоді.

Методи дослідження - для реалізації поставленої мети було використано низку методів, а саме: теоретичні – системно-структурний аналіз та систематизація філософських, психологічних і педагогічних праць, які дали можливість обґрунтувати концептуальні засади формування соціального лідерства у процесі професійної підготовки соціальних працівників. Було використано такі методи наукового пізнання, як аналіз наукової літератури, синтез, дедукція й індукція.

Результати дослідження

Актуальності в умовах професійної підготовки набуває студентська «Школа Social лідерства – Student», яка створює середовище неформальної освіти за лідерськими інтересами майбутніх соціальних працівників. На думку Н. Павлик (2019), «неформальна освіта є особливим різновидом соціально-технологічної діяльності, оскільки поєднує в собі технологічну сутність та соціальний ефект, який полягає, передусім, у зростанні соціального досвіду суб'єктів неформальної освіти та забезпеченні неперервності в освітньому зростанні кожної особистості» (с. 255).

Водночас, особливої актуальності набуває формування соціального лідерства у студентській молоді в умовах позааудиторної навчальної й соціально-виховної діяльності закладу вищої освіти. Значну увагу приділено поєднанню практичної взаємодії викладачів та студентів у різних видах діяльності (аудиторна і позааудиторна навчальна діяльність, соціально-виховна діяльність), організованих на основі чіткого цілепокладання, систематизації, алгоритмізації освітнього процесу і трактується як сукупність дібраних форм, методів, способів його організації (Лісовець, 2019, с. 238).

Тому постала необхідність розробити структуру студентської «Школи Social лідерства – Student», яка забезпечить процес формування соціального лідерства у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. Вивчення Положення про студентську «Школу Social лідерства – Student» за напрямом підготовки 231 «Соціальна робота» дало змогу з'ясувати алгоритм побудови освітнього середовища школи у контексті визначеної мети, що передбачає такі етапи:

1) представлення місії і візії, що передбачає інформування про діяльність, заходи із розвитку лідерства в соціальній роботі, актуальну інформацію для майбутніх соціальних працівників;

2) формування стрічки новин школи в мережі Facebook, серед яких – висвітлення подій щодо формування соціального лідерства;

3) характеристика змісту заходів з формування соціального лідерства, фото, відео звіт;

4) формування архіву подій, що відбувалися в «Школі Social лідерства – Student» з визначеної тематики.

Викладене дало змогу спроектувати модель освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» як чинника формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників (рис. 1).

Рис.1. Модель освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників

Важливо зазначити, що побудова освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» підпорядкована алгоритму, що включає низку етапів. Схарактеризуємо їх.

На *першому етапі* визначається мета діяльності «Школи Social лідерства – Student» та стратегічні пріоритети його розвитку з урахуванням об'єктивних тенденцій розвитку освіти з соціальної роботи. Документом, який описує це, є Положення про студентську «Школу Social лідерства – Student» (2018).

Другий етап – виокремлення пріоритетної ідеї розвитку «Школи Social лідерства – Student», якою є місія НПУ – гідний внесок у розвиток освіти з соціальної роботи, високоякісних освітніх та науково-дослідних послуг для майбутніх соціальних працівників через генерацію нових знань та лідерських ідей та створенні умов для розкриття і зростання лідерського потенціалу студентської молоді, формування в них професійних ідеалів соціального лідерства, потреб у постійному саморозвитку та самовдосконаленні, а також візія – встановлення

лідерських позицій Школи в науково-освітньому просторі та перетворення в глобальний лідерський центр в галузі 23 «Соціальна робота».

Погоджуємося з В. Усик (2017), яка вважає, що «сучасний університет, який прагне реалізувати свій лідерський потенціал, повинен вміти зацікавити студента, надати можливість для розвитку та спрямувати усі свої можливості на досягнення найвищого результату». Вважаємо, що це можливо здійснити лише в середовищі, яке ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Адже і лідерство, і доброчесність – це цінності, довіра, гармонія, ефективність, колегіальність, прозорість та відповідальність (с. 47). Водночас, О. Karpenko (2016) доводить, що студентська спільнота, яка пройшла через програми, акції, заходи соціально-виховного характеру, більш впевнено пов'язує свою майбутню діяльність з роботою у соціальній сфері, при цьому вона досить помітно змінюється, стає активнішою, творчою і діяльнісною (с. 225).

На третьому етапі передбачається визначення цінностей лідерства в соціальній роботі, що включають в себе: проактивність, вирішення конфліктних ситуацій, бути в центрі уваги, бути учасником соціальних проектів, змінити світ на краще, бути лідером за часів змін, чітко визначати мету і досягати цілей, прагнути допомагати людям змінюватися, навчатися та зростати, мати власну систему цінностей, проявляти власну ініціативу, активно взаємодіяти з клієнтами та колегами, знаходити креативні рішення проблем, будувати ефективні відносини з колегами та партнерами, вміти брати відповідальність за результат, прагнути до нових горизонтів і відкриттів, пропонувати нові ідеї для вирішення проблем, вміти працювати в команді, впроваджувати нові ідеї в практичну діяльність, засвоювати інноваційні технології, критично та креативно мислити, надавати цілковиту підтримку ініціативній студентській молоді.

Отже, необхідним результатом підготовки виступає соціальне лідерство як здатність соціальних працівників бути ініціатором та учасником суспільних змін (Биби́к, 2018, с. 184).

Четвертий етап – розроблення алгоритму щодо досягнення мети й пріоритетних напрямів розвитку діяльності «Школи Social лідерства – Student». Відповідно до Положення про студентську «Школу Social лідерства – Student» (2018), визначено ключовий перелік напрямів організації діяльності Школи, реалізація якого передбачає формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників НПУ за кількома нижче вказаними напрямками.

Напрямок використання сильних сторін майбутнього соціального працівника як соціального лідера:

- ✓ налагодження партнерських відносин викладачів, студентів стосовно суб'єктів соціальної роботи за рахунок лідерства в соціальній роботі;
- ✓ популяризація позитивних змін та успіхів майбутніх соціальних працівників в умовах неформального середовища;
- ✓ розробка стратегії неформального середовища, що включає всіх суб'єктів «Школи Social лідерства – Student»;
- ✓ розробка змісту курсів з «соціального лідерства» для майбутніх соціальних працівників з оволодіння реальними можливостями та очікуваннями в соціальному партнерстві неформального середовища.

Напрямок формування командного співробітництва:

- ✓ організація міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді;
- ✓ збагачення освітнього процесу в умовах професійної підготовки спільними лідерськими заходами;
- ✓ використання лідерського потенціалу спільних позааудиторних форм діяльності;

- ✓ створення майбутніми соціальними працівниками неформального середовища спільних лідерських продуктів: фото і відеороликів у формі самопрезентації, наукових публікацій тощо;
- ✓ спрямування соціального лідерства на посилення міжособистісних контактів суб'єктів та об'єктів освітнього процесу в умовах професійної підготовки;
- ✓ проведення спільних заходів із залученням представників державних установ, громадських та благодійних організацій) і бізнес-закладів;
- ✓ розробка реальних напрямів, стратегій, методів, прийомів формування соціального лідерства за рахунок залучення благодійної та спонсорської підтримки.

Напрямок формального та неформального навчання:

- ✓ заохочення майбутніх соціальних працівників до участі у суспільно важливих та корисних заходах, соціальних проектах, з використанням усіх можливих для них засобів їхнього досягнення та здійснення;
- ✓ застосування формальних та неформальних форм навчання, що передбачають їх використання в умовах професійної підготовки з орієнтуванням на реалії майбутньої професійної діяльності;
- ✓ усвідомлення необхідності «навчання впродовж життя» (lifelong learning - LLL) з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань відповідно до новітніх тенденцій розвитку освіти з соціальної роботи.

Напрямок проектного менеджменту:

- ✓ позиціонування проектної діяльності в умовах професійної підготовки майбутніх соціальних працівників в неформальному середовищі (зустрічі з лідерами, що досягли успіхів у професійній діяльності та житті);
- ✓ здатність до розробки та реалізації соціального проекту в зеленій соціальній роботі.

Напрямок використання партнерських можливостей у створенні та підтримці функціонування неформального середовища:

- ✓ пошук партнерів серед спільноти соціального спрямування, залучення до вирішення суспільних питань: фахівців соціальної сфери, представників державних та недержавних організацій та бізнес – структур;
- ✓ заохочення бюджетних та позабюджетних засобів фінансування, спонсорів з метою формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників для забезпечення потреб неформальної платформи «Школи Social лідерства – Student», об'єктів соціально-виховного, розвивального призначення тощо;
- ✓ використання освітніх заходів, програм, проектів у популяризації ідей Сталого розвитку в Україні.

Напрямок створення середовища формування брендингу:

- ✓ позиціонування неформальної платформи «Школи Social лідерства – Student», як соціального феномену, що відображає забезпечення доступності формальної та неформальної освіти для всіх, зокрема для студентів – майбутніх соціальних працівників;
- ✓ створення окремих напрямків, які забезпечують функціонування неформального простору закладів вищої освіти тощо;
- ✓ принцип лідерського дизайну середовища, в основі якого знаходиться вдосконалення формального та неформального середовища закладу вищої освіти, який передбачає доступні можливості для всіх студентів, а саме майбутніх соціальних працівників.

Програмно-цільовий напрям створення неформального середовища:

- ✓ розробка навчальних, навчально-методичних матеріалів, що забезпечують формування соціального лідерства у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників, їх апробація у формальному освітньому середовищі;
- ✓ розробка літніх тренінгових програм для їх реалізації в позааудиторній та соціально-виховній діяльності в межах неформального середовища;
- ✓ організація освітньо-наукових турів з популяризації соціального лідерства в умовах професійної підготовки.

Практико-орієнтований напрям підвищення соціального лідерства:

- ✓ розробка навчально-професійних програм із застосуванням арт – засобів та коуч-технологій для стимулювання підвищення лідерства у лідерів;
- ✓ посилення лідерської орієнтації майбутніх соціальних працівників для забезпечення максимального наближення до майбутньої професійної діяльності під час навчання у закладі вищої освіти.

Дискусійний напрям:

- ✓ широке використання дискусій, дебатів, спікерських боїв, кіноклубів в умовах неформального середовища «Школи Social лідерства – Student».

Екскурсійно-розважальний напрям:

- ✓ організація та проведення екскурсійно – розважальних програм для майбутніх соціальних працівників по всій Україні;
- ✓ реалізація event-заходів (навчально-ігрова програма, спортивно-розважальна програма), а саме в умовах професійної підготовки студентів – майбутніх соціальних працівників;
- ✓ розробка інтелектуальних квестів та конкурсів в неформальній платформі «Школи Social лідерства – Student».

П'ятий етап – формування професійної готовності майбутніх соціальних працівників до проактивного функціонування в неформальному середовищі «Школи Social лідерства – Student». Вважаємо, що наше дисертаційне дослідження буде спрямоване на реалізацію певних завдань цього етапу, а саме:

Освітня та організаційна підтримка студентів – майбутніх соціальних працівників щодо їх залучення до професійної діяльності.

- ✓ створення позитивних умов щодо включення майбутніх соціальних працівників у формальний та неформальний процес навчання у ЗВО шляхом партнерської взаємодії усіх учасників освітнього процесу;
- ✓ створення повноцінної атмосфери для набуття лідерських знань, умінь, навичок, цінностей лідерства соціальної роботи, розвитку лідерських якостей для забезпечення особистісного та професійного зростання та формування активної лідерської позиції.

Соціальна робота зі студентами – майбутніми соціальними працівниками в умовах професійної підготовки.

- ✓ формування сучасної зеленої соціальної роботи (забезпечення та досягнення важливих 17 глобальних цілей Сталого розвитку суспільства задля покращення соціальних змін в суспільстві);
- ✓ становлення соціального лідерства, яке забезпечує соціальну діяльність майбутніх соціальних працівників, їхню проактивну позицію для позитивних змін в суспільстві.

✓ соціальна робота, як соціально-виховний процес для сприяння розвитку майбутніх соціальних працівників, залучення їх до самоосвіти, самозростання та соціально активних заходів чи освітніх неформальних програм.

Тьюторство, фасилітаторство та менторство в соціальній роботі.

✓ створення сприятливих умов для студентів – майбутніх соціальних працівників щодо їх усвідомлення власних освітніх можливостей та перспектив щодо управління індивідуальною освітньою траєкторією в умовах професійної підготовки;

✓ надання соціальної підтримки майбутнім соціальним працівникам задля успішного освоєння професійної діяльності;

✓ сприяння щодо відкриття власних здобутків, компетенцій для індивідуального та професійного досвіду.

Шостий етап – досягнення та оцінювання результату – глобальних змін в структурі формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в освітньому процесі «Школи Social лідерства – Student».

Таким чином, висвітлені особливості освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників забезпечують спрямування організаційних напрямків, форм та організаційно-педагогічних умов діяльності, які створюють й розширюють можливості для розкриття лідерського потенціалу, розвитку навичок соціального лідерства.

Висновки

Алгоритм створення освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» у контексті розв'язання завдань формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників передбачає наступні етапи: 1) визначення мети діяльності «Школи Social лідерства – Student» та стратегічних пріоритетів його розвитку з урахуванням об'єктивних тенденцій розвитку вищої освіти, загалом, та в галузі соціальної роботи; 2) виокремлення пріоритетної ідеї розвитку «Школи Social лідерства – Student»; 3) визначення цінностей лідерства в соціальній роботі; 4) розроблення алгоритму щодо досягнення мети й пріоритетних напрямів розвитку діяльності «Школи Social лідерства – Student»; 5) формування професійної готовності майбутніх соціальних працівників до проактивного функціонування в неформальному середовищі «Школи Social лідерства – Student»; 6) досягнення та оцінювання результату – глобальних змін в структурі формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в освітньому процесі «Школи Social лідерства – Student».

Розроблено модель освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» як чинника формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників, визначеної Положенням про студентську «Школу Social лідерства – Student», де можна ознайомитися зі стратегічними пріоритетними напрямками діяльності; розвитку соціального партнерства (напр.: тренінги, семінари, майстер-класи, воркшопи тощо); освітній процес, який передбачає формування професійної готовності майбутніх соціальних працівників до проактивного функціонування в неформальному середовищі «Школи Social лідерства – Student» через опанування змістом навчальних дисциплін «Основи лідерства», «Соціальне лідерство».

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розкритті специфіки впливу освітнього середовища «Школи Social лідерства – Student» на формування соціального лідерства студентів різних спеціальностей.

Бібліографічні посилання

- Биби́к, Д. Д. (2018). Школа соціального лідерства як інтерактивна форма роботи з майбутніми соціальними працівниками в умовах ВНЗ. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 11: Соціальна робота. Соціальна педагогіка: збірник наукових праць* 24 (2). Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 180-188.
- Гиззатуллин, И. Г. (2015). Структурный анализ понятия «Социальное лидерство». *Педагогическое образование в России* (10), 12-16.
- Калашнікова, С. А. (2010). Актуальність лідерства в умовах сучасних суспільних трансформацій та його вплив на професійну підготовку управлінців. *Освітнологічний дискурс*, 1, 15.
- Карманенко, В. В. (2019). *Педагогічні умови формування лідерських якостей у студентів економічних університетів* (Неопублікована дисертація кандидата педагогічних наук). Полтава, Умань.
- Лісовець, О.В. (2019). *Теорія та практика формування соціально – правової компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти* (Неопублікована дисертація доктора педагогічних наук). Київ.
- Павлик, Н.П. (2019). *Теорія і практика організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів в Україні* (Неопублікована дисертація доктора педагогічних наук). Житомир.
- Рощина, С.М. (2011). Розвивальне освітнє середовище навчального закладу як умова особистісного розвитку учнів. *Педагогічний альманах: зб. наук. пр.*, 12 (1). Херсон: РІПО, 34–38.
- Савельчук, І. Б. (2019) Ресурсне забезпечення інноваційного освітнього середовища підготовки соціальних працівників. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: педагогіка, соціальна робота*. 2 (45), 154-159.
- Теоретичний науково-методичний часопис «Вища освіта України»*, 2, 47-49.
- Усик, В. І. (2017). Академічна доброчесність як основа лідерського потенціалу університету.
- Adam, F. C. Fletcher (2017). *Student Voice Revolution: The Meaningful Student Involvement Handbook* Paperback–September 15, 2017: Common Action Publishing. Retrieved from https://www.amazon.com/gp/product/0692954449/ref=as_li_ss_tl?ie=UTF8&linkCode=sl1&tag=soundout-20&linkId=a310eb5b7077bf84a817e577369d295c .
- Karpenko, O. G. (2016) Formation of future social worker's professional standings in the conditions of higher educational establishment. *Economics, management, law: socio-economical aspects of development: Collection of scientific articles. Volum 2. Psychology. Pedagogy and Education*. Edizioni Magi – Roma, Italy, 223–225.
- Russell J. Quaglia. (2015). *Student Voice: Ensuring a Sense of Self-Worth for Your Students*. United States. Sage Publications Inc.

References

- Bybyk, D. D. (2018). *Shkola sotsialnoho liderstva yak interaktyvna forma roboty z maibutnimy sotsialnymy pratsivnykamy v umovakh VNZ* [School of social leadership as an interactive form of work with future social workers in the university] *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 11: Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika: zbirnyk naukovykh prats*, 24 (2). Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 180-188. (in Ukrainian).
- Hyzzatullyn, Y. H. (2015). *Strukturnyi analiz poniatiya «Sotsyalnoe lyderstvo»* [Structural analysis of the concept of «Social leadership»]. *Pedahohycheskoe obrazovanye v Rossyy*, (10), 12-16. (in Russian).

- Karmanenko, V. V. (2019). *Pedahohichni umovy formuvannia liderskykh yakosti u studentiv ekonomichnykh universytetiv* [Pedagogical conditions for the formation of leadership qualities in students of economic universities] (Unpublished Doctoral dissertation.) Poltava, Uman. (in Ukrainian).
- Kalashnikova, S. A. (2010). *Aktualnist liderstva v umovakh suchasnykh suspilnykh transformatsii ta yoho vplyv na profesiinu pidhotovku upravlintsiv* [The relevance of leadership in modern social transformations and its impact on the training of managers]. *Osvitohichnyi dyskurs*, 1, 15. (in Ukrainian).
- Lisovets, O. V. (2019). *Teoriia ta praktyka formuvannia sotsialno – pravovoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh universytetskoï osvity* [Theory and practice of formation of social and legal competence of future social workers in the conditions of university education] (Unpublished Doctoral dissertation.) Kyiv. (in Ukrainian).
- Pavlyk, N. P. (2019). *Teoriia i praktyka orhanizatsii neformalnoi osvity maibutnikh sotsialnykh pedahohiv v Ukraini* [Theory and practice of non-formal education of future social educators in Ukraine] (Unpublished Doctoral dissertation.) Zhytomyr. (in Ukrainian).
- Roshchyna, S. M. (2011). *Rozvyvalne osvitne seredovyshche navchalnoho zakladu yak umova osobystisnoho rozvytku uchniv* [Educational environment of an educational institution as a condition for the personal development of students]. *Pedahohichniy almanakh.*, 12(1). Kherson, RIPO Publ., 34-38 (in Ukrainian).
- Savelchuk, I. B. (2019) *Resursne zabezpechennia innovatsiinoho osvitnoho seredovyshcha pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv* [Resource provision of an innovative educational environment for the training of social workers] *Naukovy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: pedahohika, sotsialna robota.* 2 (45), 154-159. (in Ukrainian).
- Usyk, V. I. (2017). *Akademichna dobrochesnist yak osnova liderskoho potentsialu universytetu* [Academic integrity as the basis of the university's leadership potential]. *Teoretychnyi naukovo-metodychnyi chasopys «Vyshcha osvita Ukrainy»*, 2, 47-49. (in Ukrainian).
- Adam, F. C. Fletcher (2017). *Student Voice Revolution: The Meaningful Student Involvement Handbook Paperback–September 15, 2017: Common Action Publishing.*
https://www.amazon.com/gp/product/0692954449/ref=as_li_ss_tl?ie=UTF8&linkCode=sl1&tag=soundout-20&linkId=a310eb5b7077bf84a817e577369d295c
- Karpenko, O. G. (2016) Formation of future social worker's professional standings in the conditions of higher educational establishment. *Economics, management, law: socio-economical aspects of development: Collection of scientific articles. Volum 2. Psychology. Pedagogy and Education.* Edizioni Magi – Roma, Italy, 223–225.
- Russell J. Quaglia. (2015). *Student Voice: Ensuring a Sense of Self-Worth for Your Students.* United States. Sage Publications Inc.

Bybyk Daria

**Educational environment of the «School of Social Leadership - Student»
as a factor in the formation of social leadership in future social workers**

Abstract

The article defines the algorithm for building the educational environment of the «Social Leadership School – Student» as a factor in the formation of social leadership in the professional

training of future social workers, which has a clear logic: presentation of the mission and vision, which provides for informing about the School, its activities, current information for students – future social workers; announcements of news and events, which include coverage of events regarding social leadership, characterization of directions and organizational forms of social leadership, a photo and audio report, an archive of events that took place at the School on these topics.

Six consecutive stages of the algorithm for building the educational environment are defined in accordance with the tasks and characterized: the first stage is the definition of the goal of the activity of the Social Leadership School – Student in the context of strategic priorities for taking into account objective world trends in the development of education for social work; the second stage – highlighting the leading idea of the development of the school; the third stage – the definition of values, key directions and scientific approaches to the organization of the School's activities; The fourth stage is the development of directions for achieving the goal and strategic directions for the development of the School; The fifth step is to determine the scale of the transformation; the sixth stage – formation of readiness of all participants in the educational process of the School to form social leadership; the sixth stage – achievement and evaluation of the result – qualitative changes in the system of formation of social leadership of students in the educational process of the «School of Social Leadership – Student».

The model of the educational environment of the School of Social Leadership – Student and the structure of its activities are determined in accordance with the normative support for the functioning of the School, which will allow planning the organization and conduct of training programs and activities of the School, in particular in the areas of formation of social leadership; activities on acquisition of leadership skills, development of partnerships. Through the development of the content of selective educational disciplines «Fundamentals of Leadership», «Social Leadership» in the process of training social workers, the formation of the readiness of future social workers for proactive functioning in the informal environment of the «School of Social Leadership – Student» is ensured.

Key words: educational environment of higher education institutions, professional training of future social workers, social leadership, social work, «School of social leadership – Student».

Інформація про автора:

Бибик Дар'я

- Україна
- Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, старший викладач, PhD здобувач кафедри теорії та технології соціальної роботи
- ORCID iD 0000-0001-9947-8503
- E-mail: dasha.bybyk@gmail.com
- +380990771832

Bybyk Daria

- Ukraine
- National Pedagogical Dragomanov University, Senior Lecturer, PhD student Department of Theory and Technology of Social Work